

ЩОДО ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2013-2014 РР.

Анотація

У записці проаналізовано поточні тенденції розвитку економіки України, визначено припущення та ризики макроекономічного прогнозу, викладено прогноз розвитку економіки України у 2013-2014 рр. та проведено оцінювання інтегральних індексів економічного та соціального розвитку з визначенням вагових коефіцієнтів впливу окремих індикаторів на рівень соціально-економічного розвитку України.

ЩОДО ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2013-2014 РР.

На нашу думку, базовий сценарій розвитку економіки України можна пов'язувати з певним відновленням світової економіки, що відповідає прогнозу світового розвитку МВФ¹. Відновлення світової економіки сприятиме поживленню попиту на біржові товари та покращенню умов залучення фінансових ресурсів на зовнішніх фінансових ринках.

У короткостроковій перспективі економіка України розвиватиметься в умовах очікуваного річного зростання світового ВВП до 3 %, хоча ризики зниження темпів зростання залишаються через повільне відновлення зони євро та уповільнення приросту країн БРІКС. Так, у 2014 р. у країнах ЄС очікується незначний приріст ВВП (близько 1 %) з огляду на повільне відновлення стійкості фінансової й банківської системи та високий рівень боргового навантаження. У Китаї прогнозується сповільнення економічної активності через зниження темпів залучення зовнішніх інвестицій та повільне зростання внутрішнього ринку в умовах уповільнення зростання експорту. За таких умов річний приріст ВВП Китаю очікується на рівні 7 %. За умов покращення інвестиційного клімату та зміцнення фінансового сектору Російська Федерація може продемонструвати у 2014 р. приріст ВВП на рівні 3 %. Частково ризики уповільнення зростання світового ВВП можуть нівелюватися за рахунок деякого зміцнення економіки США на досягненні приросту ВВП на рівні 2,5 %.

Разом з тим в умовах напруженості економічних відносин України з РФ та невизначеності щодо стратегії захисту урядом інтересів вітчизняних експортерів слід очікувати скорочення зовнішнього товарообігу з країнами Митного Союзу. Зокрема, скорочення експорту вітчизняної продукції до РФ, який зараз складає близько чверті його загального обсягу, може негативно

---

¹ World Economic Outlook. October 2013. Transition and Tension. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/pdf/text.pdf>

вплинути на розвиток харчової та машинобудівної галузі у разі відсутності прогресу щодо диверсифікації ринків збуту.

Перспективи створення зони вільної торгівлі із ЄС стимулюватимуть вітчизняний бізнес до приведення продукції та технологічних процесів у відповідність зі стандартами ЄС, що сприятиме підвищенню його конкурентоспроможності та експортного потенціалу вітчизняної економіки у середньостроковій перспективі. Разом з тим такі зрушення можуть виявитися недостатніми для зміни тренду розвитку вітчизняної економіки у наступному році.

У галузевому вимірі основними джерелами досягнення позитивних темпів зростання можуть стати розвиток сільського господарства та невиробничої сфери. Розвиток промисловості поки що можливий лише в окремих галузях, а переважним чинником досягнення позитивних темпів її зростання може стати низька порівняльна статистична база поточного року.

Зарекомендувавши себе конкурентоспроможними гравцями на світових ринках, вітчизняні сільгоспвиробники поступово набувають досвіду щодо використання сучасних технологій та нагромаджують необхідні ресурси для цього. Стійкі тренди зростання ємності світових ринків сільськогосподарської продукції формуватимуть умови для розвитку пропозиції вітчизняних аграрників у напрямках як покращання факторної продуктивності існуючих виробництв, так і створення нових.

Промисловість, яка формує 21-23 % вітчизняного ВВП, демонструє негативну динаміку з початку 2013 р. Майже всі галузі промисловості демонструють скорочення обсягів виробництва.

Єдиною галуззю, що демонструє темпи приросту у 2012-2013 рр. (7,2-14,8 %), є виробництво фармацевтичної продукції. Це відбувається в основному за рахунок розширення лінійки продукції та налагодження випуску більш дешевих аналогів імпортової продукції. За умови підвищення якості продукції і подальшого випуску конкурентоспроможної продукції можна очікувати збереження такої тенденції.

Джерелом зростання промислового виробництва у короткостроковій перспективі може бути виробництво харчових продуктів, оскільки темп приросту споживання є відносно стабільним. Проте якщо урядом не буде вжито необхідних заходів щодо скасування партнерами обмежень на поставку деяких видів продукції до країн Митного союзу, харчова промисловість демонструватиме поглиблення негативних тенденцій. Пошук альтернативних ринків виробниками харчових продуктів пов'язаний з додатковими витратами часу та фінансових ресурсів. Тому в разі відсутності прогресу з вирішенням проблем з партнерами Митного союзу, ситуація вимагатиме від уряду підтримки галузі.

Формування умов для зростання у 2014 р. вітчизняного машинобудування, рівень конкурентоспроможності якого залишається невисоким, є малоімовірним. Залишаються ймовірними ризики скорочення присутності вітчизняних машинобудівників на ринках МС. Нівелювання цих ризиків можливе через зростання попиту на цю продукцію на внутрішньому ринку, що потребує масштабного розгортання інвестиційних процесів у країні, якого не очікується у наступному році. Збереження тенденції несприятливої зовнішньої кон'юнктури на світових товарних ринках при одночасній нестабільній динаміці світових цін на сталь не дозволяє прогнозувати зростання виробництва металургійної продукції експортного спрямування. Збут же продукції на внутрішньому ринку ускладнюється тривалим падінням темпів росту основного споживача продукції металургії – галузі будівництва. У свою чергу спад металургійної галузі впливає на скорочення виробництва основних постачальників сировинних матеріалів – підприємств добувної промисловості. Якщо підсумувати, можна зробити висновок, що основні проблеми у галузях промисловості пов'язані з низьким рівнем конкурентоспроможності та зношенням основних фондів, тому покращення ситуації, якого можна досягнути за рахунок проведення модернізації виробництва, є малоімовірним у короткостроковій перспективі.

Стосовно будівельного сектору, у короткостроковій перспективі можна очікувати певне уповільнення його падіння лише за рахунок низької порівняльної бази поточного року. Також з огляду на досить високі показники, що демонструє сільське господарство у поточному році, у 2014 р. джерелом активізації будівельної діяльності може стати переоснащення технологічної бази сільськогосподарських підприємств.

Вже усталені тенденції щодо неспроможності національної економіки вийти на більш-менш стабільну траєкторію зростання навіть в умовах вжиття урядом та Національним банком заходів щодо стримування девальвації обмінного курсу гривні та залучення великих обсягів зовнішніх фінансових ресурсів негативно позначаються на *перспективах розвитку бюджетної сфери*.

Так, за підсумками 9 місяців 2013 р. при майже нульовому зростанні доходів Зведеного бюджету (на 0,1 %) та одночасному зростанні видатків (на 7,7 %) дефіцит бюджету виріс більше ніж удвічі порівняно з аналогічним періодом минулого року. Зменшення доходів від податку на прибуток підприємств (на 0,4 %) є відображенням ситуації у більшості галузей реального сектору економіки щодо скорочення активності у бізнесовому середовищі та зниження прибутковості. Скорочення надходжень від ПДВ (на 2,5 %) в умовах збільшення рівня кінцевих споживчих витрат (майже на 5 % за підсумками 1 півріччя) та незначної дефляції (до 0,5 %) свідчить про ймовірне поглиблення проблем з адмініструванням цього податку.

Очікуване недоотримання запланованих доходів за підсумками 2013 р. ще більш поглибить ситуацію із бюджетним дефіцитом. Навіть зменшення дефіциту бюджету за рахунок покриття боргів перед підприємствами векселями не врятує ситуацію в наступному році, адже це зменшить дефіцит бюджету тільки формально та збільшить видатки в майбутніх роках. Високий рівень виплат по наданих кредитах² та по обслуговуванню боргів

---

² За 9 місяців 2013 року надходження по кредитах до сектору загального державного управління зменшились на майже на чверть, а виплати з повернення кредитів зросли більш як втричі, порівняно з аналогічним періодом минулого року

спричинятиме додатковий тиск на видаткову частину бюджету у 2014 р.. Можливе наповнення бюджету шляхом здійснення приватизації об'єктів державної власності не може розглядатися як інструмент радикального покращання ситуації в бюджетній сфері. Несприятливий інвестиційний клімат, високий ступінь ризикованості ведення бізнесу в Україні та вичікувальна позиція інвесторів напередодні президентських виборів не дають змоги прогнозувати великі об'єми грошових надходжень до бюджету від приватизації.

У 2014 р. проблема залучення фінансових ресурсів для покриття дефіциту бюджету загостриться.

Складної ситуації слід очікувати в майбутніх переговорах з МВФ щодо надання чергового траншу кредитів. Можливість досягнення домовленостей між Урядом та МВФ залишається малоімовірною. Адже здійснення вимог МВФ щодо скорочення дефіциту НАК «Нафтогаз» шляхом підвищення тарифів на газ для населення та переходу до більш гнучкого валютного курсу не видається можливим у майбутньому році через непопулярність таких заходів.

Обмежений доступ до міжнародних фінансових ринків та пониження кредитного рейтингу українських облігацій³ створюють умови для складнощів у пошуку інших, ніж кошти МВФ, джерел покриття дефіциту бюджету. Ризик перегляду кредитного рейтингу у бік пониження залишається високоімовірним за відсутності позитивних змін економічної ситуації в державі. Тому залучення фінансових ресурсів для фінансування дефіциту державного бюджету через випуск облігацій зовнішньої державної позики у 2014 р. може бути пов'язане зі зростаючою вартістю таких ресурсів.

За таких умов покращання функціонування системи державних фінансів та зменшення дефіциту державного бюджету у 2014 р. можливі за

---

³ У вересні 2013 року Moody's Investors Service понизила рейтинг державних облігацій з B3 до Caа1. Боргові зобов'язання за таким критерієм вважаються дуже низької якості та підлягають дуже високим ризикам. Останнє зниження рейтингу відбулося наприкінці минулого року (з B2 до B3). Крім того, у листопаді ще 2 агентства (Standard and Poors та Fitch Ratings) знизили рейтинг довгострокових зобов'язань України до B- (негативний).

умови планування державних видатків на основі реалістичного прогнозу розвитку галузей економіки України.

Крім того, **показники зовнішньої стійкості** економіки України за підсумками 9 місяців 2013 р. демонструють схильність до погіршення.

1. Відношення резервів до грошової маси знизилося до 19,9 % (за 9 місяців 2012 р. – 35,5 %). Така тенденція свідчить про зменшення можливості НБУ здійснювати заходи із підтримки курсу національної валюти, і подальше зменшення золотовалютних резервів чинитиме додатковий тиск на курс гривні.

2. Покриття імпорту золотовалютними резервами становило 2,5 місяці імпорту (за 9 місяців 2012 р. – 3,4 місяців імпорту). Хоча експертами показник нижньої межі норми оцінюється по-різному – від 3 до 5 місяців – поточний показник має критичний рівень за будь якими оцінками.

3. Відношення резервів до короткострокового боргу становить 37,4 %⁴ (у I півріччі 2012 р. – 45,6 %) також демонструє тенденцію до зниження. Підсумувавши аналіз показників щодо стану золотовалютних резервів та зважаючи на складну ситуацію із зовнішніми запозиченнями, у короткостроковій перспективі ймовірність напруженості на валютному ринку залишається високою.

Погіршення показників зовнішньої стійкості спричинюватиме подальше поширення негативних очікувань щодо стабільності на фінансових ринках. Так, якщо проаналізувати спреди по кредитно-дефолтних свопах⁵ за методикою Deutsche Bank, станом на другу декаду листопада 2013 р. ймовірність дефолту складає близько 16 %, у той час, як в аналогічному періоді минулого року така ймовірність була близькою до 11 %. Поточний показник ймовірності дефолту в Україні перевищує середній показник перехідних економік країн-членів ЄС⁶ більше ніж у 6 разів.

---

⁴ Дані за I півріччя 2013 року

⁵ Sovereign default probabilities online - Extracting implied default probabilities from CDS spreads. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000183612.pdf

⁶ Болгарія, Хорватія, Чехія, Естонія, Угорщина, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія.

Стан платіжного балансу продовжуватиме негативно впливати на зовнішню стійкість економіки у прогностному періоді. Дисбаланс поточного рахунку, постійне скорочення прямих іноземних інвестицій⁷ та відплив капіталу з України можуть призвести до поглиблення проблем у фінансовій сфері.

У 2013 р. прогнозується зниження темпів зростання експорту (до 94,7 %) та імпорту (до 93,7 %) товарів і послуг у порівнянні з попереднім роком⁸. Скорочення експорту обумовлено загостренням відносин з Російською Федерацією (скасування безмитних квот для українських труб, припинення поставок залізничних вагонів) та зниженням попиту на Близькому Сході у зв'язку із загостренням ситуації навколо Сирії. Проте частково дію цих чинників було компенсовано зростанням продукції АПК. Скорочення імпорту обумовлено насамперед загальною тенденцією енергозбереження та збільшенням власного видобутку енергетичних матеріалів. У 2014 р. з урахуванням низької бази попереднього року прогнозується поживавлення експортно-імпортних операцій на рівні 4 та 3,5 % відповідно.

Для прогнозування інвестицій (валового нагромадження) пропонується їх визначення через статистичну залежність від обсягів експорту товарів і послуг (рис.1, а). Передбачається, що така залежність є універсальною та витримується для будь-якої країни, (перевірено та підтверджено на прикладі низки країн світу: Японія, Великобританія, Німеччина, Франція, Італія, Австралія, Канада)⁹.

---

⁷ За 9 місяців 2013 року чистий приплив прямих іноземних інвестицій скоротився майже вдвічі у порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

⁸ Оцінка стану платіжного балансу в серпні 2013 року (за попередніми даними) / Департамент платіжного балансу, Національний банк України, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=91917>

⁹ Харазішвілі Ю.М. Інвестиції – підхід до прогнозування /Харазішвілі Ю.М., Назарага І.М. // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9(135). – С. 213-222.

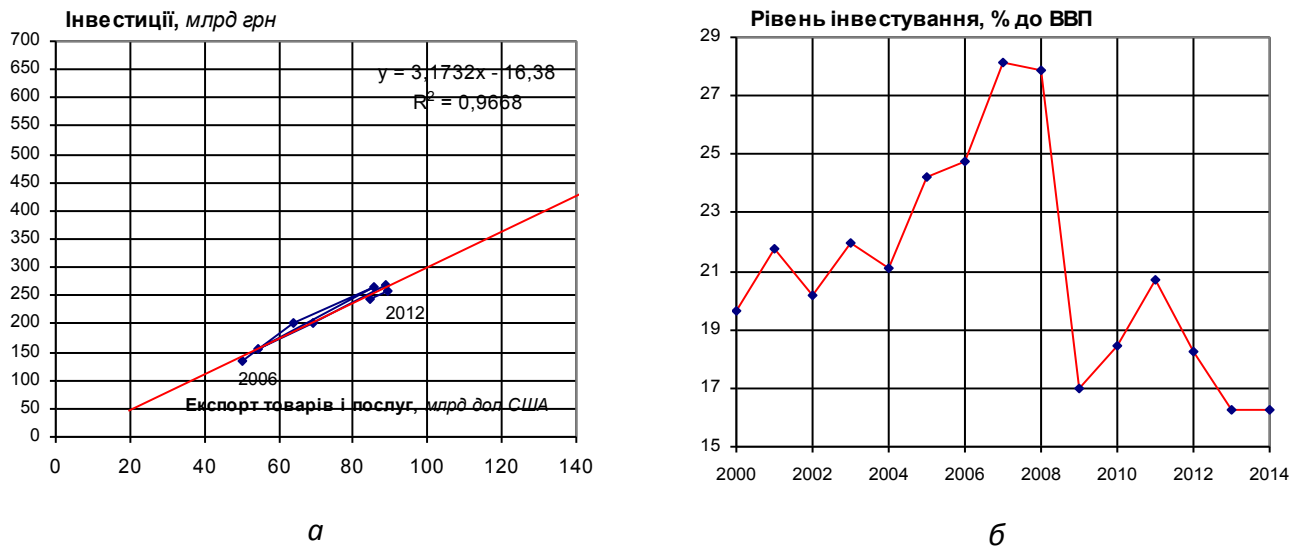

Рис.1. Статистична залежність інвестицій від експорту товарів і послуг в Україні у 2006-2012 рр.)(*а*) та динаміка рівня інвестування економіки України (*б*).

Прогнозні значення експорту товарів і послуг обумовлюють відповідні обсяги інвестицій у 2013-2014 рр. (240,0 та 260,0 млрд грн) і низький рівень інвестування (рис. 1, *б*) та, як наслідок, незначні темпи економічного зростання (див. додаток).

Фактичне та прогнозне зниження у 2013-2014 рр. валового нагромадження послаблює зростання сукупної пропозиції та стимулюючий ефект сукупного попиту. Водночас суттєвий перерозподіл темпів зростання експорту та імпорту товарів і послуг значно зменшує від'ємне сальдо торговельного балансу з -14,35 до - 12,5 млрд дол. США, що збільшує сукупний попит та одночасно дефлятор ВВП з посиленням стимулюючого впливу сукупного попиту на зростання сукупної пропозиції. Більш позитивна економічна динаміка спостерігається у прогнозі 2014 р.

Гальмування економічної динаміки у 2013 р. супроводжується зменшенням рівня тіньового ВВП, рівня тіньової заробітної плати та рівня тіньової зайнятості і безробіття при збільшенні частки оплати праці у випуску (через незначне зростання випуску), що у підсумку дає незначну позитивну динаміку економічного, соціального та соціально-економічного розвитку (див. додаток). Більш ефективний розвиток гальмується низьким рівнем інвестування, від'ємними значеннями темпів науково-технологічного

прогресу через вкрай низький рівень фінансування науково-технічних робіт та дефляційними тенденціями у 2013-2014 рр. через обмеженість внутрішнього попиту.

Для аналізу економічної динаміки важливе значення має визначення внеску факторів виробництва (затрат праці, затрат капіталу та науково-технологічного прогресу – НТП) у зростання ВВП. Внесок НТП розраховується за відомим методом «залишку Солоу¹⁰» (табл. 1).

Таблиця 1

Внесок затрат факторів виробництва у зростання ВВП, % приросту

Рік	Темп приросту ВВП*	Внесок затрат праці	Внесок затрат капіталу	Внесок технології виробництва	Внесок НТП (за Солоу)
2000	5,9	3,4276	10,7094	-2,7206	-5,4963
2001	9,2	17,7111	-2,0472	-0,8931	-5,5608
2002	5,2	10,637	-4,1945	1,3042	-2,5466
2003	9,6	0,7728	11,1237	-0,7959	-1,4806
2004	12,1	-5,1965	22,7859	-3,3034	-2,1759
2005	2,7	14,0996	-9,8575	2,733	-4,2352
2006	7,3	17,2466	-7,4217	3,2067	-5,7315
2007	7,9	3,0038	7,5828	1,0357	-3,7223
2008	2,3	4,7597	4,8614	-1,6629	-5,6582
2009	-14,8	9,4899	-20,0633	2,0848	-6,3114
2010	4,1	-5,8037	15,385	-2,3826	-3,0986
2011	5,2	0,9797	7,2779	-0,0232	-3,0343
2012	0,2	14,7276	-11,1266	-0,0233	-3,3777
2013	-0,4	9,2992	-7,732	0,01	-1,96
2014	2	0,32181	3,0089	0,01	-1,327

* Джерело: Дані Держкомстату; інші – розрахунки НІСД.

Аналіз динаміки внеску факторів виробництва у зростання темпів приросту ВВП свідчить, що найбільший вплив на зростання ВВП мають затрати праці¹¹. Середньорічне (за 15 років) значення внеску затрат праці у

¹⁰ Харaziшвилі Ю.М. Теоретико-методологічні підходи до визначення внеску науково-технічного прогресу в моделі економічного зростання / Харaziшвилі, Ю.М., Денисюк В.А. // Банківська справа. – 2010. – №6. – С. 6–21.

¹¹ Для визначення внеску факторів виробництва в зростання ВВП використовується виробнича функція Коба–Дугласа, ідентифікована на офіційні статистичні дані України, яка переводиться у вимір темпів приросту через логарифмування та взяття похідних. У такому вигляді сума темпів приросту факторів виробництва буде дорівнювати темпу приросту ВВП. Групування членів виробничої функції стосовно затрат праці визначатиме внесок затрат праці у приріст темпів ВВП.

зростання ВВП становить 6,4 %, затрат капіталу – 1,4 %, технології виробництва – -0,1 %, темпу НТП (за Солоу) – -3,7 %.

Темп НТП свідчить про вкрай низький рівень фінансування науково-технічних робіт (НТР) до ВВП, хоча й має позитивну динаміку тренду (рис. 2, а). За результатами досліджень багатьох учених, для підтримання темпів НТП хоча б на постійному (нульовому або позитивному) рівні необхідно підтримувати рівень фінансування НТР не менше 2,0 %, а для його зростання – 3,0 % та більше. Тому існуючий рівень фінансування НТР (рис. 2, б) обумовлює від’ємні темпи НТП.

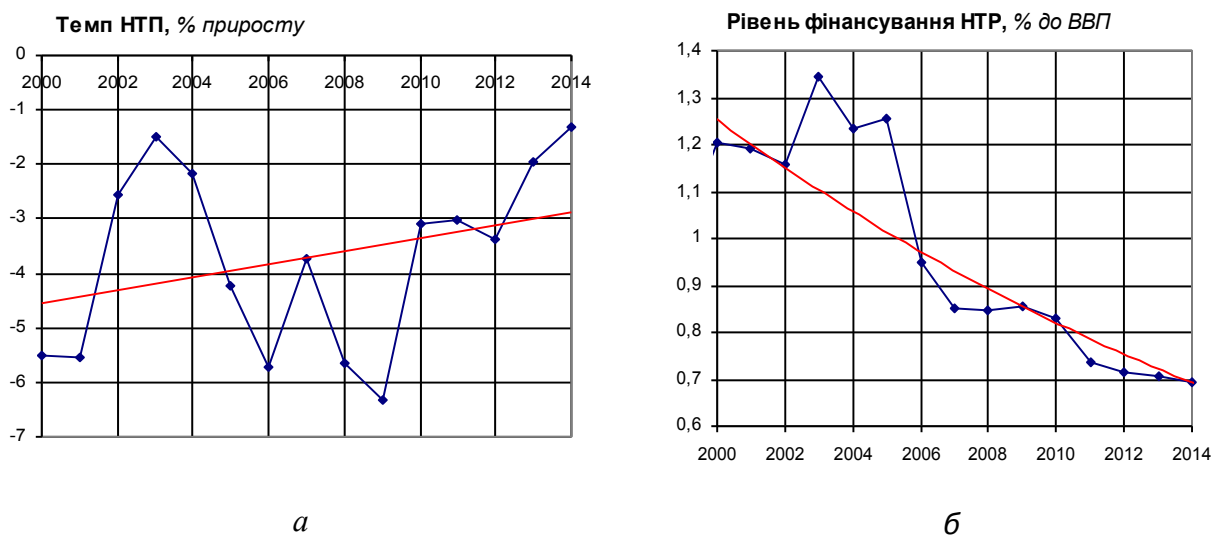

Рис. 2. Динаміка темпів НТП (а) та рівня фінансування НТР (б).

Застосування прогнозних значень макропоказників та індикаторів обумовлює наступну динаміку інтегральних індексів економічного та соціального розвитку (рис. 3).

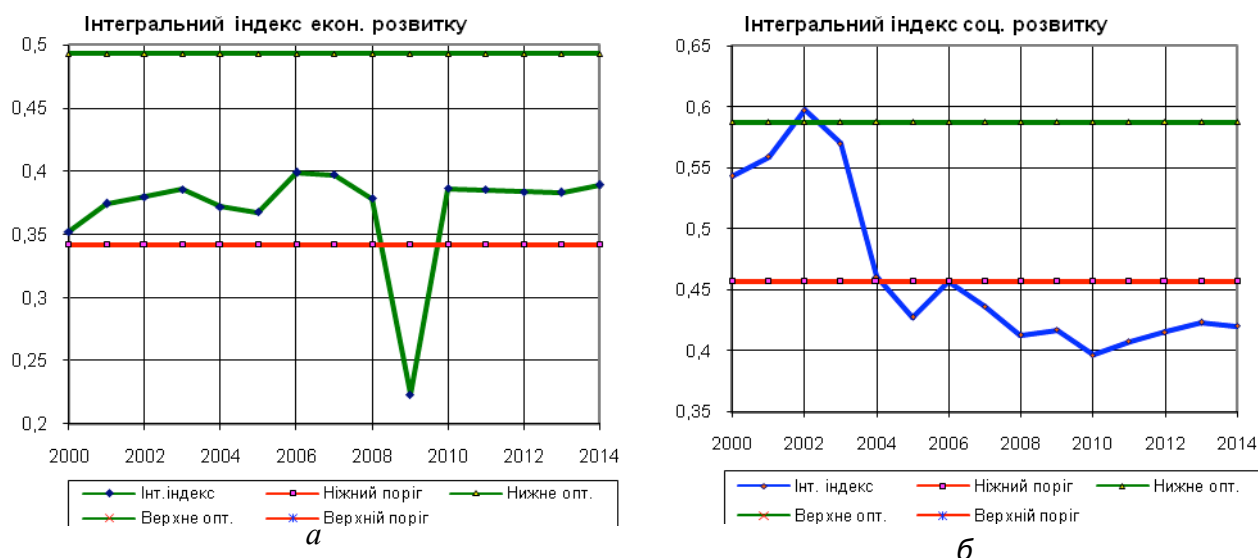

Рис. 3. Динаміка інтегральних індексів економічного (а) та соціального (б) розвитку.

Узагальнену характеристику соціально-економічного розвитку дає інтегральне оцінювання¹², яке характеризує якість економічного розвитку: економічного, соціального та соціально-економічного за оновленими індикаторами (див. додаток).

Частина індикаторів розраховується за даними Держстату України, інша – є похідними від офіційних статистичних даних та розраховуються за допомогою макроекономічної моделі загальної економічної рівноваги «Альфа»¹³, що дає можливість прогнозування рівня соціально-економічного розвитку. Для кожного індикатора визначається вектор порогових значень: порогове нижнє і верхнє значення та оптимальне нижнє і верхнє значення¹⁴.

Одночасне нормування індикаторів і порогових значень та визначення їх інтегральних індексів дає можливість порівнювати в одному масштабі динаміку інтегральних індексів з інтегральними пороговими значеннями – *ідентифікувати* стан соціально-економічного розвитку або складника

¹² Харaziшвили Ю.М. Инновационность как характеристика качества социально-экономического развития / Харaziшвили Ю.М. // Проблемы и перспективы инновационного развития экономики: материалы XVI конференции, Алушта – Симферополь: ИТ «АРИАЛ», 2012. – С. 175-180.

¹³ Харaziшвили Ю.М. Теоретичні основи системного моделювання соціально-економічного розвитку України / Ю. М. Харaziшвили. – К. : ТОВ «Поліграф-Консалтинг», 2007. – 324 с. (Моногр.)

¹⁴ Оптимальні значення індикаторів (нижнє оптимальне, верхнє оптимальне) характеризують допустимий інтервал величин, у межах якого створюються найсприятливіші умови для функціонування держави. Порогові значення індикаторів (нижній поріг, верхній поріг) – це кількісні величини, порушення яких спричинює несприятливі тенденції в економіці держави.

економічної безпеки, що обумовлює розроблення відповідних заходів повернення його до діапазону порогових, а краще, оптимальних значень.

Якщо інтегральний індекс економічного розвитку перебуває у безпечній зоні (вище нижнього порога), то інтегральний індекс соціального розвитку з 2005 р. – у несприятливій зоні, хоча й з позитивною динамікою. Інтегральне оцінювання соціально-економічного розвитку України засвідчує його перебування нижче нижнього порога, цей індекс ледве перетинає його у прогнозних періодах після суттєвого зниження внаслідок кризи 2008-2009 рр. (рис. 4).

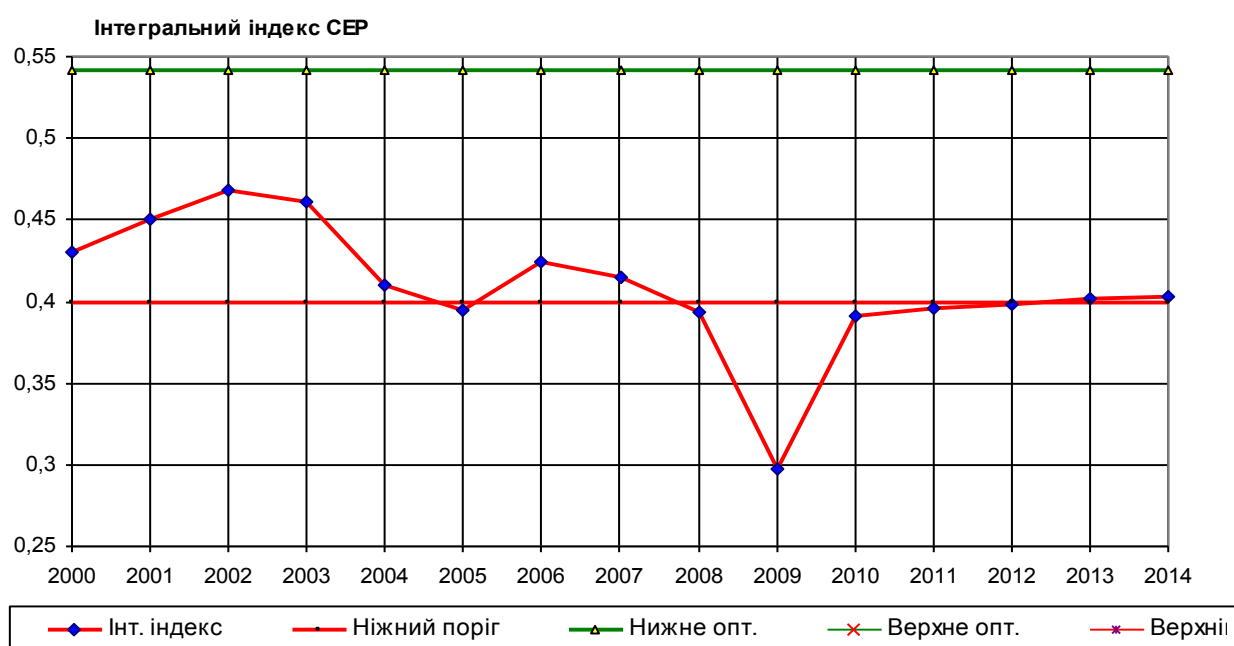

Рис. 4. Динаміка інтегрального індексу соціально-економічного розвитку України.

Головною причиною низького інтегрального рівня економічного та соціального розвитку України є перебування низки індикаторів нижче або на рівні нижнього порога, а саме:

по економічному розвитку: низькі темпи економічного зростання, високий рівень тінізації економіки, тіньового завантаження капіталу та тіньового проміжного споживання;

по соціальному розвитку: недостатній рівень оплати праці у випуску, що обумовлює низькі заробітні плати, значний рівень тінізації заробітних плат та тіньової зайнятості, вкрай низький рівень прожиткового мінімуму до

середньої заробітної плати, високий рівень пенсійних видатків та дефіциту бюджету пенсійного фонду України до ВВП.

На поліпшення стану цих індикаторів, у першу чергу, має бути спрямована стратегія забезпечення соціально-економічного розвитку України. Важливим для здійснення керованого впливу на стан соціально-економічного розвитку України є знання вагових коефіцієнтів індикаторів інтегрального індексу, що пояснює міру впливу окремих індикаторів або складників та є необхідним для розроблення пріоритетних заходів впливу (табл. 2).

Таблиця 2

Вагові коефіцієнти індикаторів інтегральних індексів розвитку

<i>Економічні індикатори</i>	<i>Вагові коефіцієнти</i>	<i>Соціальні індикатори</i>	<i>Вагові коефіцієнти</i>
1. Тіньова економіка	0,165215	1. Прожитковий мінімум	0,112648
2. Технологія виробництва	0,162439	2. Використання праці	0,112133
3. Тіньове завантаження капіталу	0,150766	3. Дефіцит пенсійного фонду	0,110251
4. Потенційні можливості	0,146724	4. Пенсійні видатки	0,109697
5. Темп приросту ВВП	0,138803	5. Оплата праці у випуску	0,106337
6. Тіньове проміжне споживання	0,125876	6. Тіньова заробітна плата	0,106085
7. Узагальнена продуктивність	0,110177	7. Тіньова зайнятість	0,106047
		8. Видатки на освіту	0,10152
		9. Видатки на охорону здоров'я	0,086999
		10. ЗП в доходах населення	0,048283
Економічна складова	0,539866	Соціальна складова	0,460134

Ці вагові коефіцієнти визначають процентне відхилення інтегрального індексу при зміні на 1% окремого складника або індикатора, тому визначають пріоритети впливу на соціально-економічний розвиток України.

Як слідує з розрахунків, переважний вплив на ефективність соціально-економічного розвитку має економічна складова, від якої безпосередньо залежить і соціальна. Пріоритетними напрямками покращання соціально-економічного розвитку є детінізація економіки, запобігання неконтрольованому відпливу капіталу, створення умов покращання інвестиційної привабливості, належне фінансування науково-технічної діяльності, що є необхідною умовою інноваційних розробок у сфері технології виробництва. Саме ці важелі мають переважаючий вплив на

соціально-економічний розвиток України. Застосування відповідних заходів щодо покращання економічного розвитку створить кумулятивний ефект покращання соціального розвитку.

Відділ макроекономічного прогнозування
та досліджень тіньової економіки

(Ю. Харзішвілі, Д. Махортих)

Додаток

Таблиця 1

Прогнозні макроекономічні показники на 2013-2014 роки

Показник	Прогноз	
	2013	2014
Реальний сектор	млн грн	
Номінальний ВВП	1 478 800	1 596 600
Споживання	1 340 755	1 440 549
приватне	1 052 493	1 130 830
державне	288 262	309 718
Валове нагромадження	240 000	260 000
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	-101 955	-103 949
Реальний сектор	Індекс, рік до року	
Реальний ВВП	99,6	102,0
Споживання	105,6	105,3
приватне	105,5	105,3
державне	105,6	105,3
Валове нагромадження	90,0	104,4
Експорт товарів та послуг	89,3	99
Імпорт товарів та послуг	89,2	98,6
Інфляція	індекс	
Дефлятор ВВП	105,4	105,8
Індекс цін виробників (середній за рік)	99,5	105,0
Індекс споживчих цін (середній за рік)	100	102
Зовнішній сектор	млн дол. США	
Рахунок поточних операцій	-13 810	-13 924
Обсяг експорту товарів та послуг	84 750	88 140
Обсяг імпорту товарів і послуг	-97 260	-100 664
Баланс доходів	-3 500	-3 800
Офіційні трансферти (нетто)	2 200	2 400
Прямі іноземні інвестиції	1500	2000
Зовнішній сектор	% до ВВП	
Рахунок поточних операцій	7,6	7,2
Обсяг експорту товарів і послуг	46,7	45,8
Обсяг імпорту товарів і послуг	53,6	52,3
Баланс доходів	1,93	1,97
Офіційні трансферти (нетто)	1,21	1,25
Прямі іноземні інвестиції	0,83	1,0
Зовнішній сектор	%, рік до року	
Обсяг експорту товарів і послуг	94,7	104
Обсяг імпорту товарів і послуг	93,7	103,5
Обмінний курс, грн/дол.США		
Середній	8,15	8,3

Зведений бюджет	млн грн	
Всі доходи, в т.ч.	445 000	495 000
Всі видатки	505 000	545 000
Сальдо зведеного бюджету	60 000	50 000
Зведений бюджет	% до ВВП	
Всі доходи, в т.ч.	30	31
Всі видатки	34,1	34,1
Сальдо зведеного бюджету	4	3
Гроші та кредит		
Грошова база (на кінець періоду), млн грн	290	320
грудень до грудня попереднього року, %	13,6	10,3
Грошова маса (М3) (на кінець періоду), млн грн	880 000	1 000 000
грудень до грудня попереднього року, %	14,1	13,6
Соціальні показники		
Наявне населення, млн осіб	45,489	45,416
зміни у % до попереднього року	99,77	99,8
Чисельність зайнятого населення віком 15-70 років, млн осіб	20,355	20,398
Чисельність безробітного населення віком 15-70 років за методологією МОП, млн осіб	1,754	1,674
Рівень безробіття, у % до економічно активного населення віком 15-70 років	7,93	7,58
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн.	3285	3 500
Наявні доходи населення, млн грн	1 181,5	1 278,6
Реальні наявні доходи населення, % зміна до попереднього року	103,9	105

Оновлені індикатори економічного та соціального розвитку

Економічні індикатори:

- узагальнена продуктивність (випуск на одиницю продуктивної потужності)(S¹⁵);
- темп приросту ВВП, % (S);
- рівень технології виробництва (частка ВВП у випуску)(S);
- рівень тінізації економіки, % від офіційного ВВП (D);
- рівень використання потенційних можливостей (потенційного ВВП повного завантаження макрофакторів) (S);
- рівень тіньового завантаження капіталу (D);
- рівень тіньового проміжного споживання, % до офіційного (D).

Соціальні індикатори:

- рівень використання праці (відношення оптимального попиту на працю до її пропозиції) (S);
- рівень оплати праці у випуску (S);
- рівень тіньової заробітної плати до офіційної (D);
- рівень тіньової зайнятості до загальної зайнятості (D);
- рівень видатків на освіту до ВВП, % (S);
- рівень видатків на охорону здоров'я до ВВП, % (S);
- відношення прожиткового мінімуму до середньої заробітної плати (S);
- питома вага заробітної плати у структурі доходів населення, % (S);
- рівень пенсійних видатків до ВВП, % (D);
- рівень дефіциту ПФ України до ВВП, % (D).

---

¹⁵ S – стимулятор; D – дестимулятор